

Κεφάλαιο 7. §§ 1-7

Η φιλοπατρία του Αγησιλάου

(4 διδακτικές ώρες)

Ενδεικτικοί διδακτικοί στόχοι

1. Να γνωρίσουν οι μαθητές τα πανελλήνια αισθήματα του Αγησιλάου και να εκτιμήσουν τη φιλοπατρία του, όπως αυτή νοείται στην εποχή του.
2. Να πληροφορηθούν έμμεσα για την πολιτική κατάσταση και τις σχέσεις που κυριαρχούσαν ανάμεσα στις ελληνικές πόλεις τον 4ο π.Χ. αιώνα.
3. Να κατανοήσουν τον παιδαγωγικό χαρακτήρα της στρατιωτικής και πολιτικής δράσης του Αγησιλάου.
4. Να επισημάνουν στοιχεία ρητορικού ύφους και να αναγνωρίσουν τις δυνατότητες που δίνουν στον συγγραφέα, για να επηρεάσει τους αναγνώστες του κειμένου.

1. Ερμηνευτικές ερωτήσεις

Ανοικτού τύπου

A Σύντομης απάντησης

§§ 1-2 Η φιλοπατρία του Αγησιλάου

1. *Φιλόπολις*: Να δώσετε σύντομο ορισμό της έννοιας βάσει των στοιχείων του κειμένου.
2. Ποια ήταν η σπουδαιότερη προσφορά του Αγησιλάου προς την πατρίδα του σύμφωνα με την άποψη του συγγραφέα;
3. Ποια ήταν τα όρια της «πατρίδας» την εποχή στην οποία αναφέρεται ο Ξενοφών⁶⁶;
4. Ποιο θεωρούσε ο Αγησίλαος ότι ήταν το έργο του «καλού» βασιλιά;

⁶⁶ Βλέπε σχόλια βιβλίου, σ. 205.

§§ 2-3 Ο Αγησίλαος ως παιδαγωγός

5. Πώς χαρακτηρίζει ο συγγραφέας τη συμπεριφορά του βασιλιά Αγησιλάου προς τους πολίτες στην § 3;
6. Ποιες προϋποθέσεις πίστευε ο Αγησίλαος ότι συμβάλλουν στην ευδαιμονία της πατρίδας;
7. Σε ποιο σημείο του κειμένου προβάλλει ο Ξενοφών την ιδέα για μια ισχυρή Ελλάδα και ποιο παράγοντα θεωρεί απαραίτητη προϋπόθεση γι' αυτό;

§§ 4-6 Τα φιλελληνικά αισθήματα του Αγησιλάου

8. Για ποιο λόγο θεωρούσε ο Αγησίλαος συμφορά τις νίκες σε πόλεμο εναντίον Ελλήνων;
9. Ποια ήταν τα λόγια του Αγησιλάου, όταν μετά τη μάχη στην Κόρινθο αγγελιαφόροι του ανήγγειλαν ότι 10.000 περίπου αντίπαλοι ήταν νεκροί;
10. Γιατί ο Αγησίλαος αρνήθηκε να εξανδραποδίσει την πόλη των Κορινθίων, όταν εξόριστοι Κορινθιοί του το πρότειναν και του υπεδείκνυαν τρόπο να κυριεύσει τα τείχη της πόλης;
11. Ποια θα έπρεπε να είναι η συμπεριφορά των Σπαρτιατών απέναντι στους κατοίκους των ελληνικών πόλεων τους οποίους νικούσαν σε μάχη σύμφωνα με τον Αγησίλαο; (§ 6)

§ 7 Ο Αγησίλαος εχθρός των Περσών

12. Με ποιο κριτήριο έκλιναν οι Πέρσες συμμαχία με τις ελληνικές πόλεις στις αρχές του 4ου π. Χ. αιώνα;
13. Με ποιες ενέργειές του ο Αγησίλαος έβλαψε τον Πέρση βασιλιά;
14. Να γράψετε ποια ιδιότητα ή ποιο προτέρημα του Αγησιλάου επαινεί στην § 7 ο συγγραφέας.
15. Να αναφέρετε επιγραμματικά τους λόγους που είχαν όλοι οι Έλληνες να μισούν τους Πέρσες και να τους θεωρούν κοινό τους εχθρό σύμφωνα με τα στοιχεία του κειμένου.
16. Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο της § 7 με 40 έως 45 το πολύ λέξεις.

B. Ελεύθερης ανάπτυξης

§§ 1-2 Η φιλοπατρία του Αγησιλάου

1. Με βάση τις πληροφορίες που μας δίνει ο Ξενοφών να γράψετε πώς αντιλαμβανόταν ο Αγησίλαος το χρέος του ως βασιλιάς απέναντι στους Σπαρτιάτες.
2. Ποια στοιχεία αναφέρει ο συγγραφέας, για να αποδείξει τη φιλοπατρία του Αγησιλάου;
3. Να εξηγήσετε ποιον υπαινιγμό κάνει ο Ξενοφών για τη σχέση των ισχυρών με τους νόμους της πατρίδας τους στην § 2 και για ποιο λόγο θεωρεί τη στάση του Αγησιλάου απέναντι στους νόμους της πατρίδας του αξιοθαύμαστη και αξιέπαινη.
4. Να επισημάνετε το ασύνδετο σχήμα λόγου στην § 1 και να σημειώσετε τις φράσεις που συνθέτουν άλλα σχήματα λόγου, όπως το «ομοιοτέλυτο ή ομοιοκατάληκτο» και το «ισόκωλο ή πάρισσο»⁶⁷.
5. Να εντοπίσετε και να αντιγράψετε από το κείμενο λέξεις, φράσεις και σχήματα λόγου που εξιδανικεύουν την εικόνα του εγκωμιαζομένου προσώπου⁶⁸.

§§ 2-3 Ο Αγησίλαος ως παιδαγωγός

6. *ὥσπερ πατήρ πρὸς παῖδας προσεφέρετο*: Να εξηγήσετε ποια χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς του Αγησιλάου προβάλλει ο συγγραφέας με τη συγκεκριμένη παρομοίωση. Να αναφέρετε παραδείγματα αυτής της συμπεριφοράς από το κείμενο.
7. Ποια επίδραση ασκεί κατά την αντίληψη του συγγραφέα στη συμπεριφορά των πολιτών ο ηγέτης που υποτάσσεται στους νόμους της πατρίδας του και τους τηρεί πιστά; (§ 3)

⁶⁷ Για τα ρητορικά σχήματα βλέπε Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1998, σ. 171 (για το ασύνδετο και το ομοιοτέλυτο - ομοιοκατάληκτο) και Β. Θ. Θεοδωρακόπουλος, *Εισαγωγή στην Αττική Ρητορεία*, σ. 124 (για το ισόκωλο ή πάρισσο).

⁶⁸ **α. υπερβολή:** οὐδὲν εἶναι ὃ τι...συντείνει, **β. χρήση υπερθετικού:** πλείστα, δυνατώτατος, μεγίστοις, **γ. το ασύνδετο:** οὐ πόνων ὑφίετο, ... προῦφασίζετο, **δ. αντίθεση:** δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων.

8. Με βάση τα στοιχεία του κειμένου να εξηγήσετε ποια ήταν η γενική στάση που τηρούσε ο Αγησίλαος απέναντι στους πολίτες της Σπάρτης και ποια ήταν η γενική αρχή που καθόριζε τη συμπεριφορά του⁶⁹.
9. Κρίνοντας από την όλη συμπεριφορά του Αγησίλαου πιστεύετε ότι ήταν ευχάριστος και αγαπητός στους Σπαρτιάτες ή όχι; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
10. Και στο απόσπασμα αυτό (κεφ. 7, -23) υπάρχουν έντονα τα χαρακτηριστικά του ρητορικού λόγου.
 - α. Να επισημάνετε από ένα σχήμα ρητορικής ερώτησης, ένα αντίθεση, την παρομοίωση και το ασύνδετο και να τα γράψετε στο τετράδιό σας.
 - β. Να περιγράψετε τις εντυπώσεις που δημιουργεί ο συγγραφέας στον αναγνώστη με τα σχήματα αυτά για το πρόσωπο που εγκωμιάζει.

§§ 4-6 Τα φιλελληνικά αισθήματα του Αγησίλαου

11. Να εξηγήσετε τους λόγους για τους οποίους ο Αγησίλαος εξέφρασε την απογοήτευσή του μετά τη μάχη με τους Κορινθίους, αν και το αποτέλεσμα ήταν νικηφόρο για τους Σπαρτιάτες⁷⁰.
12. Σύμφωνα με τα στοιχεία που μας δίνει ο Ξενοφώντας στις §§ 4-6 να σημειώσετε τις ενέργειες του Αγησίλαου που δείχνουν ότι ήταν υποστηρικτής της «πανελληνίας ιδέας».
13. «*εἴ γε μὴν αὖ καλὸν Ἑλληνα ὄντα φιλέλληνα εἶναι, ...*»: Να εξηγήσετε γιατί ο συγγραφέας αναφέρεται με επιφύλαξη στην αξία που είχε για τους Έλληνες της εποχής του το να είναι κάποιος φιλέλληνας⁷¹.
14. Να εξηγήσετε τη διαφορά ανάμεσα στις έννοιες «φιλόπολις», § 1, και «φιλέλλην», § 4, με τη σημασία που έχουν ως ιδιότητες του Αγησίλαου.
15. Ποια στοιχεία της συμπεριφοράς του (πολιτικές σκέψεις και στρατηγικές επιλογές) επιλέγει ο συγγραφέας στην § 4 για να δείξει

⁶⁹ Γενική αρχή = Όλοι οι πολίτες έχουν αξία για την πόλη και η απώλεια και του τελευταίου είναι ζημιά για την πατρίδα. Ή η πατρίδα ευτυχεί, όταν όλοι οι πολίτες ζουν ήρεμα τηρώντας τους νόμους.

⁷⁰ Βλέπε και μαρτυρία του Πλουτάρχου για το ίδιο θέμα, Παραθέματα, κείμενο 12.

⁷¹ Βλέπε σχόλια βιβλίου, σσ. 205-206.

πόσο ξεχωριστός ήταν ο Αγησίλαος σε σύγκριση με άλλους στρατηγούς της εποχής του; Να σημειώσετε τις διαφορές που επισημαίνονται.

16. Στις παραγράφους 5 και 6 του κεφαλαίου 7 ο συγγραφέας αναπτύσσει την αφήγησή του χρησιμοποιώντας ευθύ και πλάγιο λόγο.
- A. Να γράψετε στο τετράδιό σας δυο παραδείγματα κειμένου σε ευθύ λόγο και τρία παραδείγματα προτάσεων ή φράσεων σε πλάγιο λόγο.
- B. Να αναφέρετε ποια στοιχεία ή πληροφορίες αποδίδει ο Ξενοφώντας σε ευθύ και ποια σε πλάγιο λόγο και να εκτιμήσετε ποιοι λόγοι υπαγορεύουν αυτές τις επιλογές του⁷².

§ 7 Ο Αγησίλαος εχθρός των Περσών

17. Ποιο ρόλο έπαιξε το κοινό μίσος των Ελλήνων κατά των Περσών στην προώθηση της «Πανελληνίας Ιδέας»⁷³;
18. Να εκτιμήσετε την προσφορά του Αγησιλάου στην καλλιέργεια της πανελληνίας ιδέας παίρνοντας υπόψη τις ενέργειές του κατά του Πέρση βασιλιά.
19. *ὄρῳσι μὲν οὖν ἅπαντες ταῦτα*: Να γράψετε τις πληροφορίες ή τα γεγονότα στα οποία αναφέρεται ο συγγραφέας με την αντωνυμία «ταῦτα».
20. Ποια πολιτική ακολουθούσε ο Αγησίλαος απέναντι στον Πέρση βασιλιά προκειμένου να εμποδίσει τα σχέδιά του κατά των Ελλήνων; Να αναφέρετε συγκεκριμένες ενέργειες που υπηρετούσαν αυτό το σκοπό.
21. Να σημειώσετε λέξεις και φράσεις του κειμένου που εκφράζουν:
- α. τις εχθρικές ενέργειες του Πέρση βασιλιά κατά των Ελλήνων και
- β. την επιθετική πολιτική του Αγησιλάου κατά των Περσών.
- Να διευκρινίσετε το περιεχόμενό τους.

⁷² Οι ενέργειες του Αγησιλάου που αποτελούν το κύριο θέμα στο κείμενο αποδίδονται με ρηματικές φράσεις και ρήματα (*φανερὸς ἐγένετο, εἶπεν, οὐκ ἤθελε προσβάλλειν*), κύριες προτάσεις και αποσπάσματα σε ευθύ λόγο. Το ιστορικό υπόβαθρο μέσα στο οποίο εξάιρεται η σημασία των ενεργειών και των αποφάσεών του αποδίδεται κυρίως με μετοχές σε γενική απόλυτη (*ἀγγελίας ἐλθούσης, Κορινθίων φευγόντων, λεγόντων, ἐπιδεικνύντων*) ή δευτερεύουσες προτάσεις και χρήση πλάγιου λόγου (*ἀγγελίας ἐλθούσης ὡς ἐν τῇ <ἐν> Κορίνθῳ μάχῃ...*, *λεγόντων, ὅτι ἐνδιδοῖτο αὐτοῖς ἡ πόλις*).

⁷³ Βλέπε σχόλιο βιβλίου, § 7, σ. 206.

Ερωτήσεις κλειστού τύπου ή συνδυασμός ανοικτού και κλειστού τύπου

§§ 1-2

1. Α. Να σημειώσετε με X στο αντίστοιχο τετράγωνο ποια προσφορά του Αγησιλάου προς την πατρίδα του τη Σπάρτη χαρακτηρίζει ο συγγραφέας «μεγίστη» στις §§ 1-2 του κεφαλαίου 7.

Ως μέγιστη προσφορά του Αγησιλάου προς την πατρίδα του χαρακτηρίζεται η

- προσφορά προσωπικών υπηρεσιών με απεριόριστους προσωπικούς κόπους
- προσφορά χρημάτων
- προσφορά πολλών ευεργεσιών στους πολίτες που εξουσίαζε
- τήρηση των νόμων με θρησκευτική ευλάβεια
- ανάληψη κάθε κινδύνου για την υπεράσπισή της

Β. Ποια αρετή του Αγησιλάου εξαίρει ο συγγραφέας επισημαίνοντας αυτή την προσφορά προς την πατρίδα του;

§§ 2-3

2. Να συνδέσετε τις έννοιες (παιδαγωγικές μεθόδους) της Α στήλης με τις ενέργειες ή τις αντιλήψεις του Αγησιλάου της Β στήλης, έτσι ώστε να δηλώνονται οι διάφοροι τρόποι με τους οποίους ασκούσε ως ηγέτης παιδαγωγική επίδραση στους συμπολίτες του. Δυο στοιχεία της Β στήλης περισσεύουν. (§§ 2-3).

A	B
το παράδειγμα ▶	Παρίστατο δ' εἴ τις συμφορὰ συμβαίνοι. Ἐνόμιζεν κέρδος πάντας τοὺς πολίτας σώζεσθαι
ο έπαινος ▶	Ὁ βασιλεὺς νομίμως καὶ τὸ κρατεῖσθαι ἔφερεν.
ο ψόγος ▶	Ἐλογίζετο τὴν πατρίδα ἰσχυρὰν, ὅταν οἱ Ἕλληνες σωφρονῶσιν. Ἐταίμα δ' εἴ τι καλὸν πράττειεν.

η συμπαράσταση ▶

*Ἐλοιδορεῖτο γὰρ ἐπὶ τοῖς ἁμαρ-
τήμασιν.*

§§ 4-6

3. A. Να σημειώσετε με X στο αντίστοιχο τετράγωνο, αν οι ακόλουθες προτάσεις αποδίδουν, σύμφωνα με τα στοιχεία του κειμένου, σωστά ή λανθασμένα ενέργειες ή αντιλήψεις του Αγησιλάου που τον φέρουν ως υποστηρικτή της Πανελληνίας ιδέας

	Σ	Λ
α. Έδινε τη διαταγή να λεηλατούν τις ελληνικές πόλεις που κατελάμβανε.	☐	☐
β. Πίστευε ότι ο θάνατος Ελλήνων στρατιωτών αποδυνάμωνε τους Έλληνες έναντι των Περσών.	☐	☐
γ. Χάρηκε ιδιαίτερα με της μεγάλης απώλειες των αντιπάλων του στη μάχη της Κορίνθου (394 π.Χ.).	☐	☐
δ. Προσπαθούσε να αποφύγει την κατάληψη ελληνικής πόλης όταν έβλεπε ότι θα εξανδραποδιστεί.	☐	☐
ε. Θεωρούσε μεγάλη συμφορά τη νίκη εναντίον ελληνικών πόλεων.	☐	☐
στ. Πίστευε ότι με τον εξανδραποδισμό θα μπορούσε να σωφρονίσει τις αντίπαλες ελληνικές πόλεις.	☐	☐
ζ. Υποστήριξε ότι όλοι οι Έλληνες που εναντιώνονταν στη Σπάρτη έπρεπε να υποδουλώνονται.	☐	☐

- B. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας στην πρόταση (ε).

§ 7

4. A. Να σημειώσετε με X στο αντίστοιχο τετράγωνο τις ενέργειες ή τις δραστηριότητες των Περσών με τις οποίες, σύμφωνα με τα στοιχεία του κειμένου σας, κατά καιρούς προσπάθησαν να βλάψουν την Ελλάδα.

Οι Πέρσες προσπάθησαν να βλάψουν Ελλάδα

- επιβάλλοντας της ναυτικό αποκλεισμό
 αποσταθεροποιώντας το δημοκρατικό της πολίτευμα
 κλείνοντας συμμαχίες με διάφορες κατά καιρούς ελληνικές πόλεις

- με καταλήψεις ελληνικών νησιών
- με εκστρατείες κατά της χώρας
- προκαλώντας αποστασία πόλεων από ελληνικές συμμαχίες

B. Να τεκμηριώσετε τις επιλογές σας με στοιχεία του κειμένου.

5. A. Να εντοπίσετε στο κείμενό σας τις προτάσεις που αιτιολογούν το μίσος του Αγησιλάου κατά των Περσών και εκείνες που δηλώνουν τις ενέργειές του εναντίον τους. Να τις γράψετε στο τετράδιό σας κατατάσσοντάς τες σε δυο στήλες.
- B. Να γράψετε σε ποιες περιπτώσεις παρατηρείτε αντιστοιχία ανάμεσα στις πρώτες προτάσεις και στις δεύτερες, ανάμεσα δηλαδή σ' αυτές που φανερώνουν τις αιτίες και εκείνες που δηλώνουν τις αντιδράσεις του Σπαρτιάτη βασιλιά⁷⁴.

2. Γραμματικές ερωτήσεις

§§ 1-2

1. Να συμπληρώσετε τις πτώσεις των ουσιαστικών που ζητούνται στον παρακάτω πίνακα.

Ενικός		Πληθυντικός	
Γενική	Δοτική	Γενική	Δοτική
πατρίδος			
			ὠφελήμασι
	πόλει		
		κινδύνων	
			νόμοις

2. Να συμπληρώσετε τον πίνακα που ακολουθεί με τους ανάλογους τύπους των ρημάτων στους χρόνους που ζητούνται.

Ενεστώτας	Αόριστος	Μέλλοντας	Παρακείμενος
συντείνει			
	εἶπεῖν		

⁷⁴ Ο συσχετισμός να γίνει ως προς το είδος, την διάρκεια, την ένταση και την αποτελεσματικότητα της αντίδρασης.

			πεπραγμένων
γράφειν			
λατρεύων			

§§ 2-3

3. Να προσδιορίσετε γραμματικά τα μέλη της στήλης Α συνδέοντάς τα με τα μέλη της στήλης Β. Ένα από τα μέλη της στήλης Β περισσεύει.

A	B
<i>ἠθέλησεν</i>	υποτακτική ενεργ. ενεστώτα
<i>κρατεῖσθαι</i>	παρατατικός
<i>πράττοιεν</i>	απαρέμφατο μέλλοντα
<i>προσεφέρετο</i>	απαρέμφατο μέσου ενεστώτα
<i>σωφρονῶσιν</i>	μετοχή ενεστώτα
<i>ἔσεσθαι</i>	οριστική αορίστου
<i>ἤρεμοῦντες</i>	οριστική αορίστου β΄ ευκτική ενεστώτα

4. Να γράψετε τα παραθετικά των επιθέτων (στην πτώση, στο γένος και στον αριθμό που βρίσκονται) και επιρρημάτων: *νομίμως, καλόν, μικροῦ, ἄξιος, εὐδαίμονα, ισχυράν.*

§§ 4-6

5. Να μεταφέρετε τις φράσεις που ακολουθούν στον άλλο αριθμό.
- ἀγγελίας ἐλθούσης*
 - ὅταν οἴηται πορθήσειν*
 - ἤλπιζον ἐλεῖν τὰ τεῖχη*
 - οἱ νῦν τεθνηκότες ἱκανοὶ ἦσαν ζῶντες νικᾶν μαχόμενοι*
 - μηχανὰς ἐπιδεικνύντων*
6. Να τοποθετήσετε τους ρηματικούς τύπους: *εἶναι, πορθήσειν, ἐλθούσης, νομίζοντα, τεθναῖεν, ἐγένετο, ἤλπιζον, ἀφανιοῦμεν* στην κατάλληλη στήλη του πίνακα που ακολουθεῖ.

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος	Μέλλοντας	Παρακείμε.
------------------	--------------------	-----------------	------------------	-------------------

§ 7

7. Να βρείτε τις αντωνυμίες του κειμένου σας και να τις καταγράψετε στην κατηγορία, στην οποία ανήκουν, στον παρακάτω πίνακα.

προσωπ.	δεικτικές	αόριστες	αναφορ.	ερωτημ.	αλληλοπ.

8. Α. Να προσδιορίσετε γραμματικά τους ακόλουθους τύπους του κειμένου: *μισοπέρσην, δωρεΐται, ήγηται, όρωσι, πολεμούσης, κοινοῦ.*

B. Να τους μεταφέρετε στον άλλο αριθμό.

3. **Συντακτικές ασκήσεις**

§§ 1-2

1. Να συμπληρώσετε τις προτάσεις που ακολουθούν με τον κατάλληλο τύπο της λέξης στην παρένθεση.

- Ἐνόμιζεν ἔργον _____ (βασιλεύς) τὸ τοὺς ἀρχομένους _____ (ἀγαθόν) ποιεῖν.
- Ὅπου ᾤετο ____ _____ (ἡ πατρίς) τι ὠφελήσειν, οὐ _____ (κίνδυνος) ἀφίστατο.
- Φανερός ἦν ____ _____ (ο νόμος) λατρεύων.
- Ἐγὼ τοῦτο τίθημι αὐτοῦ ἐν ____ _____ (το μέγιστον ὠφέλημα).

2. Α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους ακόλουθους όρους σε γενική.

- *τῶν πεπραγμένων* _____
- *πόνων* _____
- *αὐτοῦ* _____
- *τῆς πατρίδος* _____

- B. Να δικαιολογήσετε το χαρακτηρισμό σας για τους όρους *πόνων, τῆς πατρίδος.*

§§ 2-3

3. Να αντιστοιχίσετε τις προτάσεις στη στήλη Α με το συντακτικό χαρακτηρισμό τους στη στήλη Β. Ένα από τα στοιχεία στη στήλη Β περισσεύει.

A	B
α. <i>Τίς ἄν νεώτερόν τι επεχείρησε ποιεῖν</i>	<ul style="list-style-type: none"> • δευτερεύουσα υποθετική • κύρια ερωτηματική πρόταση • δευτερεύουσα ερωτηματική πρόταση
β. <i>εἴ τις συμφορὰ συμβαίνοι</i>	• δευτερεύουσα χρονική -
γ. <i>ὅταν οἱ Ἕλληνες σωφρονῶσιν</i>	υποθετική πρόταση

4. Να συμπληρώσετε στη στήλη Β τα ρήματα ή τους ρηματικούς τύπους από τους οποίους εξαρτώνται τα απαρέμφατα της στήλης Α.

A	Απαρέμφατο	B	Ρήμα εξάρτησης
	<i>ἀπειθεῖν</i>		
	<i>μειονεκτεῖν</i>		
	<i>ποιεῖν</i>		
	<i>σώζεσθαι</i>		
	<i>ἔσεσθαι</i>		

§§ 4-6

5. Α. Να συμπληρώσετε τα κενά των προτάσεων της Α στήλης με την κατάλληλη από τις λέξεις της Β στήλης.

A	B
α. Ὅτε ἠγγέλθη αὐτῷ, _____ ἐν τῇ μάχῃ ἐγγὺς μύριοι τῶν πολεμίων τεθναῖεν, οὐκ ἐφησθεῖς φανεροῶς ἐγένετο.	αἶς
β. Κορίνθιοι ἔλεγον _____ ἐνδιδοῖτο αὐτοῖς ἡ πόλις.	μὴ
γ. Μηχανὰς ἐπεδείκνυον _____ ἤλιζον <ἄν> ἐλεῖν τὰ τεῖχη.	ὅτι
δ. Ὅρᾶν χρὴ _____ οὐδ' ἔξομεν μεθ' ὅτου τῶν βαρβάρων κρατήσομεν.	ὥς

- B. Να προσδιορίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης στο α και στο δ.
6. Αφού ελέγξετε τη σύνταξη των λέξεων που ακολουθούν (§§ 4-6) να υπογραμμίσετε το σωστό συντακτικό χαρακτηρισμό τους:
- *τίνα*: είναι αντικείμενο / υποκείμενο στο *οἶδεν*
 - *πόλιν*: είναι αντικείμενο στο *οἶδεν* / στο *αἰρεῖν*
 - *πάντας*: είναι κατηγορούμενο / κατηγορηματικός προσδιορισμός στο *τοὺς βαρβάρους*
 - *ἡμῶν αὐτῶν*: είναι γενική αντικειμενική / διαιρετική από το *τοὺς ἀμαρτάνοντας*
 - *τῶν βαρβάρων*: είναι γενική διαιρετική από το *ὄτου* / αντικείμενο στο *κρατήσομεν*

§ 7

7. A. Στις προτάσεις που ακολουθούν να γράψετε τις λέξεις στην παρένθεση σε γενική ή δοτική, ανάλογα με τα συμφραζόμενα, αφού συμβουλευτείτε το κείμενό σας.
- Δωροῦνται _____ (*ἐκεῖνος*) ᾧ ἂν νομίζωσι λαβόντα πλεῖστα καλὰ ποιήσειν.
 - Συμμαχοῦσι τούτῳ μεθ' _____ (*ὁπότερος*) ἂν οἴωνται μείζω βλάψειν τὴν Ἑλλάδα.
 - Ἀπεστήσαντο καὶ οὗτοι _____ (*ὁ Πέρσης*).
 - Βασιλεύς οὐ δυνήσεται _____ (*προσωπ. αντωνυμία β' προσ., πληθ.*) πράγματα παρέχειν.
 - Οὐκ ἠμέλησεν _____ (*ἡ πατρίς*).
- B. Να προσδιορίσετε το συντακτικό ρόλο των λέξεων στην παρένθεση στις τρεις τελευταίες προτάσεις.

8. Αφού ελέγξετε τη σύνταξη των ρημάτων στο κείμενο (§ 7), να σημειώσετε ένα X στο αντίστοιχο τετράγωνο, αν είναι **αμετάβατα** ή **μεταβατικά**.

	αμετάβατο	μεταβατικό
ἐξεστράτευσεν	☐	☐
συμμαχεῖ	☐	☐
συμπράττει	☐	☐
ἀπόληται	☐	☐
παρέχειν	☐	☐
πολεμούσης	☐	☐
ἐξέπλευσεν	☐	☐

4. Λεξιλογικές ασκήσεις

§§ 1-2

- Να συμπληρώσετε τις προτάσεις της νέας ελληνικής που ακολουθούν με λέξεις από το κείμενό σας.
 - Η γενική συνέλευση προέβη σε απολογισμό των _____ του προηγούμενου έτους.
 - Η συνεχής αναβολή της απόφασης _____ στη δημιουργία κλίματος εκνευρισμού.
 - Η κυβέρνηση υποσχέθηκε να αυξήσει τις συντάξεις _____.
 - Δεν είναι πραγματικά άρρωστος, αλλά _____ ασθένεια προκειμένου να απαλλαγθεί από τις υποχρεώσεις του.
 - Η διαφορά ανάμεσα στο ελάχιστο και το _____ δεν είναι σημαντική.
 - Δεν του αρέσουν απλώς τα ταξίδια, τα _____.

§§ 2-3

- ἡγούμενος, κρατεῖσθαι, προσεφέρετο, παρίστατο, ἁμαρτήμασι: Να γράψετε προτάσεις στη νέα ελληνική με τις παραπάνω λέξεις του κειμένου δείχνοντας τη διαφοροποίηση της σημασίας τους από την αρχαία ελληνική.

§§ 4-6

3. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις του κειμένου στη στήλη Α με τις νεοελληνικές στη στήλη Β με τις οποίες συνδέονται ετυμολογικά. Τρεις από τις λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
<i>αίρειν</i>	αξιόμαχος
<i>συμφοράν</i>	μεταθανάτιος
<i>μάχη</i>	εμφανής
<i>φευγόντων</i>	έφεση
<i>έφησθείς</i>	συμφωνώ
<i>τεθνηκότες</i>	ηδονικός
<i>άφανιοῦμεν</i>	έπαρση
	επιφέρω
	αιρετικός
	φυγόδικος

§ 7

4. *μισοπέρσην*:

- A. Ποια σημασία έχει το πρώτο συνθετικό στη λέξη αυτή του κειμένου;
 B. Να εντοπίσετε στις προηγούμενες παραγράφους του κεφ. 7 σύνθετες λέξεις, των οποίων το πρώτο συνθετικό έχει την αντίθετη σημασία από το μισο-.
 Γ. Χρησιμοποιώντας τα δύο αυτά θέματα ως πρώτο συνθετικό να γράψετε από τρεις νεοελληνικές λέξεις για το καθένα στις οποίες να γίνονται φανερές οι παραπάνω σημασίες⁷⁵.

⁷⁵ φιλόμουςος, φιλομαθής, φιλάσθενος, φιλότιμος – μισογύνης, μισαλλόδοξος, μισέλληνας, μισάνθρωπος.

5. Ασκήσεις για το σπίτι

1. Αναλύοντας τη συμπεριφορά του Αγησίλαου ο Ξενοφώντας διακρίνει τρεις βασικές αντιδράσεις απέναντι στις διάφορες πράξεις των συμπολιτών του. Να τις επισημάνετε και να τις αναπτύξετε (§§ 2-3).

§§ 4-6

2. Να γράψετε ποια γεγονότα και εμπειρίες στις αρχές του 4^{ου} π. Χ. αιώνα έστρεψαν τον Αγησίλαο και στη συνέχεια πολλούς διανοούμενους στην ιδέα της συνένωσης όλων των ελληνικών πόλεων και συνέβαλαν στην ανάπτυξη των πανελληνίων αισθημάτων⁷⁶.

§ 7

3. Να αναλύσετε την πολιτική που ακολουθούσαν οι Πέρσες απέναντι στις ελληνικές πόλεις. Να αναφερθείτε ιδιαίτερα στις συνθήκες ειρήνης που έκλειναν κατά καιρούς μαζί τους και να γράψετε ένα παράδειγμα⁷⁷.

⁷⁶ Για την απάντηση είναι απαραίτητη η αναφορά στη γενική κατάσταση των μεγάλων ελληνικών πόλεων και συμμαχιών στις αρχές του 4^{ου} π.Χ. αιώνα. Βλέπε και Ισοκράτη «Περί Ειρήνης», Παραθέματα, κείμενα 13 και 14.

⁷⁷ Ανταλκίδειος ειρήνη του 387 π.Χ. Βλέπε Ιστορία του ελληνικού έθνους, *Η «βασιλεία ειρήνη»*, τόμος Γ, σ. 382 Αθήνα 1972.